

Závěrečná práce

Letní příměstský tábor pro děti s kombinovaným postižením

Studijní program:

DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Studijní obor:

Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství

Autor práce:

Bc. Gabriela Kvítková

Vedoucí práce:

Mgr. Gabriela Čavojská

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Liberec 2023

Zadání závěrečné práce

Letní příměstský tábor pro děti s kombinovaným postižením

<i>Jméno a příjmení:</i>	Bc. Gabriela Kvítková
<i>Osobní číslo:</i>	P22C00029
<i>Studijní program:</i>	DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků
<i>Studijní obor:</i>	Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra sociální práce a speciální pedagogiky
<i>Akademický rok:</i>	2022/2023

Zásady pro vypracování:

Cíl: Zpracování pedagogického projektu zaměřeného na rozvoj motoriky a rozvoj smyslů dětí s kombinovaným postižením za pomoci zážitkové pedagogiky

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava a zpracování pedagogického projektu, formulace závěrů.

Metody: Projekt.

Při zpracování závěrečné práce budu postupovat v souladu s pokyny vedoucí práce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L., 2009. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2816-2.

JIRÁSEK, I., 2019. *Zážitková pedagogika: Teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1485-4.

KURTZ, L. A., 2015. *Hry pro rozvoj psychomotoriky: pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy*. Praha: Portál. ISBN 978-802-6208-006.

VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

ZIKL, P., 2021. *Motorika dětí s lehkým mentálním postižením*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-5015-9.

Vedoucí práce:

Mgr. Gabriela Čavojská

Katedra sociální práce a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

21. června 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 26. dubna 2024

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 28. března 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé závěrečné práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé závěrečné práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li závěrečné práce nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má závěrečná práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Děkuji Mgr. Ing. Gabriele Čavojské za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které jsem uplatnila při psaní závěrečné práce.

Vlastnoruční podpis autora

Anotace

Závěrečná práce se zabývá projektem příměstského tábora pro děti s kombinovaným postižením. Cílem projektu je vytvoření a provedení projektu zaměřeného na rozvoj motoriky a rozvoj smyslů dětí s kombinovaným postižením za pomoci zážitkové pedagogiky na příměstském táboře. Teoretická část popisuje zážitkovou pedagogiku, definici, prostředky zážitkové pedagogiky pro děti s kombinovaným postižením. Popisuje vývoj jednice a jeho propojení na rozvoj jemné a hrubé motoriky. V praktické části je popisováno plánování a realizace příměstského tábora, aktivity zaměřené na rozvoj jemné a hrubé motoriky a smyslového vnímání dětí s kombinovaným postižením.

Klíčová slova:

zážitek, zážitková pedagogika, kombinované postižení, vzdělávání, hrubá a jemná motorika, smyslové vnímání

Annotation

The final thesis deals with the project of a suburban camp for children with combined disabilities. The aim of the project is to create and implement a project focused on motor and sensory development of children with combined disabilities using experiential pedagogy at a suburban camp. The theoretical part describes experiential pedagogy, definition, means of experiential pedagogy for children with combined disabilities. It describes the development of the individual and its connection to the development of fine and gross motor skills. The practical part describes the planning and implementation of a suburban camp, activities aimed at the development of fine and gross motor skills and sensory perception of children with combined disabilities.

Keywords:

experience, experiential pedagogy, combined disabilities, education, gross and fine motor skills, sensory perception

Obsah

Úvod	11
1. Teoretická východiska	12
1.1 Zážitková pedagogika	12
1.1.1 Prostředky zážitkové pedagogiky	12
1.2 Kombinované postižení.....	15
1.2.1 Rozvoj dětí s kombinovaným postižením školního věku	16
1.2.2 Motorika	16
1.2.3 Smyslové vnímání	19
2. Pedagogický projekt – Příměstský tábor	21
2.1 Cíl projektu a cílová skupina	22
2.2 Zajištění projektu	22
2.3 Harmonogram projektu.....	24
2.3.1 Jednotlivé aktivity projektu	24
2.4 Vyhodnocení projektu.....	32
2.5 Doporučení pro praxi.....	34
Závěr	35
Seznam použitých zdrojů	36
Příloha: Pozvánka na příměstský tábor	38

Seznam obrázků

Obrázek 1: Kolbův cyklus	13
Obrázek 2: Model motivace cesta – cíl.....	14
Obrázek 3: Možné kombinace postižení.....	15
Obrázek 4: Přírodní živly	21
Obrázek 5: Jízda na koni.....	32
Obrázek 6: Hra na trampolínách a míčích	33
Obrázek 7: Chytání pulců	33
Obrázek 8: Opékání buřtů.....	34

Seznam tabulek

Tabulka 1: Hrubá motorika.....	17
Tabulka 2: Jemná motorika	18
Tabulka 3: Náklady.....	23

Úvod

Vzdělávání je důležitou součástí našeho života. U dětí s kombinovým postižením jde o rozvoj jejich dovedností, které vedou k jejich samostatnosti. V rámci vzdělávání nejen těchto dětí je důležitý zážitek a prožitek. Myšlenku zážitkové pedagogiky zavedl již J. A. Komenský, a to ve formě škola hrou, protože se domníval, že člověk se díky svým smyslům naučí nejvíce. Práce je zaměřená na plánování realizace příměstského tábora, jehož cílem bude rozvoj motoriky a rozvoj smyslů dětí s kombinovaným postižením za pomoci zážitkové pedagogiky. Ta je u dětí s kombinovaným postižením velmi důležitá právě pro jejich fyzický rozvoj, ale i rozvoj duševní a smyslový.

Závěrečná práce je rozdělena do dvou částí, a to na teoretická východiska a pedagogický projekt. V teoretických východiscích je uvedeno vysvětlení, co je zážitková pedagogika, co je možné v zážitkové pedagogické využít a jakou formou děti zaujmout. Dále je popsána charakteristika kombinovaného postižení, vývoj a rozvoj jemné a hrubé motoriky dětí a jejich smyslového vnímání. V části pedagogického projektu příměstského tábora pro děti s kombinovaným postižením je popsáno jeho materiální, finanční a prostorové zajištění. Jednotlivé denní aktivity, které by měly děti vést k samostatnosti a procvičení toho, co již znají a k rozvoji jejich motoriky a smyslů.

1. Teoretická východiska

1.1 Zážitková pedagogika

Pod pojmem zážitková pedagogika si autoři, kteří se zabývají výchovnými a vzdělávacími procesy, představují a nazývají vždy něco trochu jiného. V publikacích se hovoří o zážitkové pedagogice jako o pedagogice prožitku, dobrodružné výchově, zážitkově pedagogickém učení, výchově prožitkem. Všechny zmiňované pojmy jsou vesměs chápány jakožto ekvivalent uvedeného termínu zážitková pedagogika (Hanuš, Chytilová 2009).

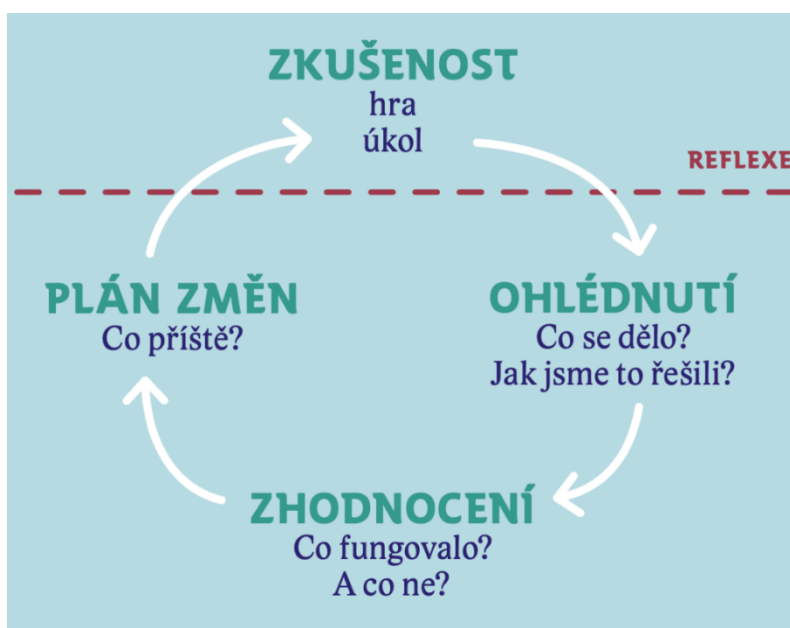
Definice zážitkové pedagogiky jsou různé. Jedná se o situace, které člověk sám prožívá a které mu umožní odhalit neznámé oblasti a samotné prožití mu umožňuje odhalit neznámé oblasti a získat empirické poznatky. Zážitkovou pedagogiku můžeme také chápat jako proces učení prostřednictvím reflexe. V rámci procesu objevují nové možnosti a zdroje, které v běžném životě nelze postřehnout. Následně novým získaným informacím mohou přiřadit osobní význam s individuálním dopadem na bezprostřední životní realitu a jejich fungování v ní (Kolář 2013).

Název zážitková pedagogika vznikl přeložením z jiného již existujícího názvu, a to z anglického pojmu „experience“. V českém jazyce existuje několik překladů tohoto slova, jsou to například prožitek, zážitek a zkušenost. Slova vypadají jako synonyma, ale každé slovo popisuje jinou událost z jiné časové perspektivy. Podle Jiráska (2019) je **prožitek** aktuální dění události, které jedinec právě prožívá. Intenzivní význam tomuto ději dává předpona **pro-**. Naopak předpona **za-** způsobuje dojem přesahu, dokončení, celistvosti, což je ukotveno v pojmu **zážitek**, kterým vyhodnocujeme zpětně danou aktivitu. **Zkušenost** v nás vzbuzuje význam určité trvalosti prožitku.

1.1.1 Prostředky zážitkové pedagogiky

Zážitkovou pedagogiku můžeme považovat za částečnou rekreaci s určitým cílem, motivací, hrou, dramaturgií a zpětnou vazbou. Zážitková pedagogika je tímto povýšena na pedagogický obor, kdy promyšlená práce s uvedenými prostředky vede k všestrannému rozvoji osobnosti jak účastníků zážitkové akce, tak i u učitelů, lektorů, kteří takovou akci připravují.

O učení ze zkušeností psal již Aristoteles, do dnešní doby toto oživení přivedl do učení John Dewey a Kurt Lewin jako tzv. Kolbův cyklus (obr. č. 1) (Junák 2017).

Obrázek 1: Kolbův cyklus (Junák 2017)

Hra

Hra je v pedagogické praxi nenahraditelným prostředkem výchovy a vzdělávání. Používáním hry se navozují příběhy, situace, role, děje, do kterých se jedinec zapojuje a tím se rozvíjí, a hlavně získává nové zkušenosti. Ve hře si jedinci prověřují své hodnoty, názory, postoje a získávají poznatky o sobě, o druhých a okolním světě. Hra má nesmírně rozmanitá kritéria. Výsledkem pak může být pocit naplnění, intenzity prožitku, obohacení zkušeností, sdílení pocitů s ostatními účastníky hry. „*Hru chápeme jako jeden z nejideálnějších prostředků harmonického rozvoje osobnosti*“ (Hanuš, Chytilová 2009).

Dramaturgie

Dramaturgii považujeme za „metodu, jak vybírat jednotlivé programy a sestavovat je do vyšších tematických celků (programových bloků) s cílem dosáhnout ve vymezeném čase kurzu či akce co největšího účinku a efektu (Paulasová in Činčera 2007). Ticová, Červenka (2015) doporučují zvolit přiměřenou délku a náročnost aktivity pro danou skupinu a nejlépe naplánovat co největší úspěšnost účastníků již v začátku aktivity. Děti takto naplánovaná aktivita napomůže utvrdit víru ve vlastní schopnosti.

Motivace

Motivace má významnou a nezastupitelnou roli v pojetí přírodní výchovy. Motivace je duševní rozpoložení jedince, které vede ke zvýšení či poklesu jeho aktivity, práce. Jde o vůli jedince něčeho dosáhnout a jde o tzv. vnitřní motivaci. Na jedince mohou působit i vnější motivační činitelé a tím jedince ovlivňují, nemusí být spojena vždy s příjemným zážitkem, ale projeví se až při dosažení cíle. Proces motivace je vidět na obr. č. 2. Podněty motivace je možné chápat jako osobní důvody určitého jednání, které vycházejí z nějaké potřeby, jsou často spojeny s emočním prožitkem, který slouží jako signál této potřeby a zároveň jako prostředek hodnocení aktuálního stavu či situac (Hanuš 2009).

Obrázek 2: Model motivace cesta – cíl (Hanuš 2009)

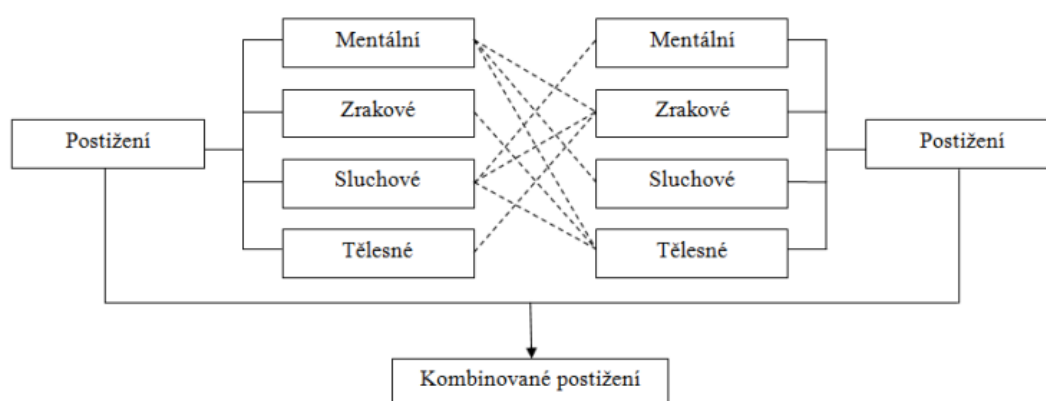
Zpětná vazba

Zážitková pedagogika se opírá o prožitek, zážitek a zkušenost v rámci přírodní výchovy. Jeden z hlavních rozdílů mezi rekreačním a výchovným užitím her a aktivit je ve využití zpětné vazby. Důležitá je šířka a hloubka zpětné vazby, jako je porozumění, rozkrytí problému, návyků a povědomí. Zpětná vazba v zážitkové pedagogice je stejně důležitá jako aktivita samotná. Zpětná vazba je vždy zaměřena určitým směrem, zaručuje, že si účastník někdy, aniž by tušil, z prožitého zážitku a dané zpětné vazby ze zpracovaného zážitku odnáší to, co by měl a co bylo smyslem aktivity. Zpětná vazba poukazuje na to, jak lze využít nabyté zkušenosti v dalších aktivitách, snaží se přenést zkušenosti do běžného života a vytěžit z prožité zkušenosti co nejvíce poznatků (Svatoš 2006).

1.2 Kombinované postižení

Školský zákon č. 561/2004 Sb. §16 v platném znění vydaného dne 1. 2. 2022 rozumí zdravotním postižením mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování. Kombinované, sdružené vady lze tedy chápat jako postižení, která jsou kombinací dvou a více různých vad nebo poruch u jediného člověka. Zdravotní postižení negativně ovlivňuje schopnosti člověka vyvíjet aktivity směrem k prostředí, existovat a zvládat nejrůznější životní úkoly. Následkem toho je, že člověk a jeho postavení ve společnosti je znevýhodněno a poškozuje ho. To s sebou přináší problémy psychologického i sociálního charakteru, které diametrálně mění kvalitu života osob postižených (Ludíková 2005).

Na vývoj jedince působí příčiny kombinovaných vad v různých etapách jeho vývoje. Nejzávažnější vznikají v prenatálním období. Podle Ludíkové, a kol. (2005) je nejrizikovější první trimestr, ve kterém se buduje biologický základ člověka. V této etapě vývoje dochází k méně či více závažným kombinacím různých projevů, narušení a deficitů. Podle Ludíkové, a kol. (2005) považujeme za příčiny vzniku kombinovaných vad genetické vlivy, dědičnost, vývojové poruchy, fyzikální faktory – intoxikace plodu, infekce, ale může k tomu dojít i psychickými poruchami matky v období těhotenství, dále pak mechanickými vlivy, jako je prenatální, perinatální a raně postnatální poškození plodu, centrální nervové soustavy atd.. Skupina osob s kombinovaným postižením vyžaduje ve větší míře individuální přístup a nutnosti plánování a poskytování pomoci „na míru“. Tato pomoc začíná již v rodině a dostává nových rozměrů s nástupem do školy. Možné kombinace postižení jsou vidět na obr. 3..

Obrázek 3: Možné kombinace postižení (Vašek 2003)

1.2.1 Rozvoj dětí s kombinovaným postižením školního věku

Děti s kombinovaným postižením školního věku mohou být vzdělávány v soukromých, v církevních nebo státních školách. Mohou navštěvovat školy běžného typu, mohou navštěvovat speciální třídy v rámci běžných škola nebo speciální školy, které mají své rámcové vzdělávací programy. Při zařazování dětí do škol je nezbytné, aby se postupovalo individuálně a citlivě, a především dle speciální pedagogické diagnostiky posoudit jaký typ vzdělávání bude odpovídat žakovým speciálním vzdělávacím potřebám. Cílem jejich vzdělávání je především komplexní rozvoj osobnosti jedince při respektování individuality a speciálních vzdělávacích potřeb, které vyplývají z kombinovaného postižení. Pro každého takového může být vypracován tzv. individuální vzdělávání plán, který vyplývá z aktuální speciálně pedagogické diagnostiky. V plánu jsou uvedeny konkrétní cíle, kterých je možné dosáhnout, na základě poznání jedince, jeho úrovně vědomostí, dovedností, představ a celkové způsobilosti. (Bartoňová, Vítková 2019). Zpravidla ve speciálních školách je obsah vzdělávacího plánu zaměřen na rozvoj dovedností dětí.

1.2.2 Motorika

Motorika je soubor účelových pohybů, které slouží k zajištění pohybových funkcí člověka. Základním projevem života je pohyb a pohybová aktivita, ta je řízena nervovou soustavou, která reaguje na vnější a vnitřní podnět, a především slouží jako jeden z nástrojů k uspokojování základních potřeb člověka (Zikl 2021).

Motorika má mnoho složek, rozlišujeme motoriku hrubou, jemnou, grafomotoriku, oromotoriku atd.. Hrubou motorikou označujeme schopnost dítěte koordinovaně ovládat tělo jako celek. Rozvíjí se pohyby trupu, končetin, těla a hlavy. Pro plný rozvoj dítěte má ovládání hrubé motoriky velký význam. Dítě s nedostatečně rozvinutou hrubou motorikou má sklony stranit se lidí což má za následek společenské problémy.

V případě jemné motoriky se jedná o souhru rukou a zraku. Tato schopnost umožňuje dítěti provádět prostorový odhad a správně koordinovat pohyby rukou v závislosti na vizuálním vyhodnocení situace. Jde o rozvíjení pohybu prstů a dlaní. Zvládnutí těchto pohybů je nutným předpokladem pro zahájení např. psaní a dalších manuálních prací ve školním prostředí.

Proces vývoje hrubé a jemné motoriky v ontogenezi člověka je znázorněn v tabulkách č. 1 a 2..

Tabulka 1: Hrubá motorika (Michalová 2007)

Věk	Schopnosti, dovednosti, návyky
0 - 4 měsíce	Dítě v poloze na bříšku zvedne krátce hlavičku, zaujímá symetrickou polohu při lehu na zádech s rozevřenýma rukama, sedí na klíně s oporou, s držením pod paží, hlavu má vzpřímenou, ale kymácí se, páteř stále tvoří oblouk, při lehu na břiše se dítě začíná opírat o lokty, hlava je vztyčena.
5 - 8 měsíců	Dítě se převaluje a otáčí, přidrží se podaných prstů, přitahuje se do sedu, s oporou sedí vzpřímeně, hlava se nekymácí, páteř je zakřivena jen v bedrech, volně sedí po dobu několika sekund, pohybuje se dopředu ležením, zvedá se do stoje.
9 měsíců	Dítě sedí pevně, vzpřímeně, nepadá, začíná lézt po kolenou s pomocí rukou, dokáže se postavit, jde s přidržováním se oběma rukama.
12 měsíců	Dítě volně stojí, sedí na malé židličce, leze po schodech nahoru, někdy začíná chodit (s oporou).
1 - 2 roky	Dítě krátce stojí bez opory, krátce samostatně jde, dokáže vstát ze sedu na podlaze, s přidržováním stoupá po schodech, hodí míčem či kopne do velkého míče, dobře chodí a jen občas upadne, hraje si na "bobečku". Ve dvou letech skáče sounož, seskočí z posledního schodu.
2 – 3 roky	Dítě bez přidržování kopne vestoje silně do míče, leze po nábytku, překonává překážky, chodí po schodech nahoru a dolů s přidržováním, od třiceti měsíců věku je schopné při chůzi nahoru střídat nohy, ve třech letech střídá nohy i při chůzi dolů; poskakuje snožmo na místě, vydrží stát jednu sekundu na jedné noze bez přidržování, jezdí na tříkolce.
3 – 5 let	Dítě chytne velký míč do ohnutých paží, jde bez držení po schodech nahoru i dolů, skočí snožmo 20 cm daleko, poskakuje po jedné noze, vydrží stát na jedné noze. Od tří let skáče - udělá "dokonalý skok", překoná vzdálenost.
5 – 6 let	Dítě při chůzi pokládá jednu nohu před druhou systémem špička - pata, vyhazuje míč do výšky, vstane z lehu na zádech, aniž by se opíralo o ruce, pohybuje se podle hudby, ve dvou ze tří pokusů se treť tenisovým míčkem ze 2 m do kruhu o průměru 25 cm.

Tabulka 2: Jemná motorika (Michalová 2007)

Věk	Schopnosti, dovednosti, návyky
1 - 3 měsíce	Dítě bere předměty, které se dotýkají ruky.
3 - 4 měsíce	Dítě si hraje s rukama ve střední linii, drží v rukou předmět.
4 - 6 měsíců	Dítě vede předmět ke střední linii, používá současně obě ruce, umí pomalu předmět upustit, vede předmět z jedné ruky do druhé, používá radiálně-palmární (dlaňový) úchop.
6- 8 měsíců	Dítě strká věci do úst, sahá po předmětech, tahá za oblečení, bouchá věcmi o stůl, umí držet dva předměty, všechno hází na zem.
8-10 měsíců	Dítě uchopuje dávkovanou silou, používá pinzetový (klíšťkový) úchop, vede předměty před sebe a zpět.
10–12 měsíců	Dítě dokáže izolovaně používat ukazováček, používá jemný pinzetový úchop, třese předměty, ohmatává je, bere ze stolu dvě věci.
1,5 roku	Dítě umí věc volně pustit, ovládá dovnitř směřující příčný úchop, jí samo lžičkou, samostatně pije z pohárku, vybaluje předměty z obalu, ukládá a vybírá věci, tluče předměty o sebe.
1 - 2 roky	Dítě kreslí čáru mezi dvěma body, hnětením modeluje kuličky a hady, šroubuje a otáčí klíčem v zámku, samostatně si umývá a utírá ruce.
2 roky	Dítě si samo svléká oblečení, čmárá na papír, otvírá zdrhovadlo, staví věž ze dvou kostek, navléká kroužky na tyč, hází míč neurčeným směrem, dává kuličku do lahve apod.
2,5 roku	Dítě staví věž ze čtyř kostek, hází míčem s rukama nad hlavou, zasune tyč do roury, vysypává korálky z láhve, listuje stránkami knížky.
3 roky	Dítě používá příčný úchop s nataženým ukazováčkem, jí vidličkou, chytá míč oběma rukama, hází míčem v určitém směru, maluje zakulacené tvary, přelévá tekutinu z pohárku do pohárku, skládá papír, navléká korálky na drát.
3,5 roku	Dítě drží tužku prsty, kreslí kruh, staví věž z osmi kostek, rozbaluje bonbony, otevírá krabičku od zápalek, svléká si oblečení.
4 roky	Dítě dovede uchopit štětec, chytá malý míček, stříhá nůžkami, zapíná a rozepíná knoflíky.

4,5 roku	Dítě kreslí kříž, skládá jednoduché obrazce ze zápalek.
5 let	Dítě chytá malé míčky s rukama nad hlavou, navléká nit do jehly, stříhá podle linie.
5,5 roku	Dítě chytá vyhozený míč, chytá míč jednou rukou, hází za současného pohybu těla.
6 let	Dítě kreslí se správným držením tužky, navíjí nit na cívku, kreslí dům, strom, slunce a podobné obrázky, samostatně se obléká.
6,5 roku	Dítě kreslí postavu asi s osmi detaily, váže uzel okolo tužky.
7 let	Dítě napodobí 10 písmen, kreslí kosočtverec, dotkne se palcem špičky prstu, vystřihuje tvary.

Velký počet dětí s kombinovaným postižením není z důvodu mentálního, motorického či jiného omezení schopno sebeobsluhy. Z tohoto důvodu se těmto dětem musí dávat více příležitostí k osvojování sebeobslužných činností. Nevyzrálost jemné motoriky těchto dětí se projevuje chybnou koordinací jemných pohybů, dítě nevyhledává činnosti vyžadující obratnost jako je např. hra se stavebnicí, rukodělné činnosti. V oblasti hrubé motoriky je důležité se zaměřit na posílení svalové síly, rovnovážné reakce, obratnosti, zdolávání překážek a chůze. (Bednářová, Šmardová 2022)

1.2.3 Smyslové vnímání

Vnímání smysly nás doprovází již od narození a předchází chápání rozumovému. Základní smyslové orgány pro vnímání jsou ústrojí sluchu, chuti, čichu, hmatu a zraku. Sluchem vnímáme a rozpoznáváme až 15 % vnějších vjemů, oproti tomu hmat je smyslem, který pro rozpoznávání vjemů používáme velmi málo. Největší vnímání okolního prostředí je zrakem. Čichové a chuťové vnímání je prostředek pro dokreslení vjemu ostatních smyslů. U dětí s kombinovaným postižením je nutné i tyto smysly rozvíjet, aby docházelo např. k uchopení a rozpoznávání předmětů, zvládání sebeobslužných dovedností, vnímání prostoru, orientace ve třídě atd.. Jedním z nejčastějších postižení u dětí s kombinovaným postižením je kombinace zrakového a sluchového postižení. Tyto děti mohou mít omezenou schopnost vnímat vizuální podněty nebo slyšet zvuky. Mohou mít také problémy s rozeznáváním barev, rozlišováním

tvarů nebo porozuměním verbální komunikace. Dalším možným postižením je taktilní nebo hmatové dysfunkce. Těmto dětem se může líbit nebo nelíbit určitý druh kontaktu nebo hmatu. Může jim být nepříjemné dotyk nebo naopak mohou vyhledávat intenzivní tlak nebo vibrace. Dalším smyslem, který může být u dětí s kombinovaným postižením ovlivněn, je chuťové a čichové vnímání. Některé děti mohou mít zvýšenou nebo sníženou citlivost na určité chutě nebo vůně. Může jim být obtížné používat některé potraviny nebo mohou být vybíraví ve stravování. Vzhledem k těmto omezením je důležité poskytnout dětem s kombinovaným postižením podporu a prostředí, které zohledňuje jejich individuální potřeby. To může zahrnovat přizpůsobení prostoru, použití alternativních komunikačních metod, poskytování speciálních pomůcek nebo terapeutické intervence. Terapeutické intervence, jako je terapie a stimulace smyslového vnímání, mohou pomoci dětem zlepšit jejich smyslové vnímání a rozvíjet jejich schopnosti. Tyto intervence mohou zahrnovat různé aktivity zaměřené na dotykovou, sluchovou, vizuální, chuťovou nebo čichovou stimulaci. Celkově je smyslové vnímání důležitým aspektem ve vývoji dětí s kombinovaným postižením. Poskytnutí podpory a přizpůsobení prostředí může dětem pomoci překonat jejich omezení a rozvíjet smyslové schopnosti. (Bednářová, Šmardová 2022)

2. Pedagogický projekt – Příměstský tábor

Zážitková pedagogika aplikovaná formou příměstského tábora je pro děti s kombinovaným postižením praktikována již několik let. V rámci aktivit příměstského tábora je možné realizovat hry s velmi rozmanitými cíli, formami, motivací a pravidly. Základní principy však v průběhu příměstského tábora zůstávají zachovány. Prožíváním těchto aktivit se dítě učí poznávat, překonávat něco nového a formou zpětné vazby a opakováním si zážitky uchovává a interpretuje. Program zážitkově pedagogických aktivit může být pro dítě velmi prospěšný v situacích, které případně v budoucnu zažije. Prospívá rozvoji nejen pozitivního sebepojetí a emoční inteligence, slouží i k posílení houževnatosti a životní spokojenosti.

Příměstský tábor bude zaměřen na aktivity dětí s tematikou přírodních živlů Země, Voda, Vzduch, Oheň. Aktivity jednotlivých dní vždy využijí jeden z živlů. Příměstský tábor bude na 5 dní, pátý den spojíme všechny živly dohromady a zopakujeme si, co jsme všechno zažili.

Obrázek 4: Přírodní živly (Bilková 2020)

2.1 Cíl projektu a cílová skupina

Cílem projektu je rozvoj motoriky a rozvoj smyslů pomocí zážitkové pedagogiky na denních aktivitách příměstského tábora u dětí s kombinovaným postižením. Denní aktivity budou inspirovány přírodními živly ZEMĚ, VODA, VZDUCH, OHĚŇ, podrobnější informace k aktivitám a jednotlivým živlům budou uvedeny v kapitole 2.3.1..

Cílovou skupinou příměstského tábora budou děti ve věku od 8 do 18 let ze Základní a mateřské školy pro tělesně postižené se sídlem v Lužická 920/7, Liberec 1, PSČ 46001. Věk účastníků bude od 8 do 18 let. Počet klientů, kteří se budou účastnit bude plánovaný na přibližně 30, bude upřesněn do zhruba do poloviny června na základě odevzdaných útržků z pozvánek na příměstský tábor, které se rozdají rodičům dětí s návratným ústřížkem. Návratnost ústřížku bude s termínem do poloviny června. Pozvánka je uvedena v příloze této práce.

2.2 Zajištění projektu

Prostorová, materiální, personální a finanční stránka projektu:

1. Prostory: škola, jízdárna, zahrada paní učitelky, areál trampolín, Lesní koupaliště, bazén, vlakové nádraží, eklogický park
2. Materiál: míče, kroužky, hračky na písek, společenské hry, hudební nástroje
3. Finance: výběr finančních prostředků od rodičů ve výši 1 500,- Kč na osobu, v případě vratky se finance vloží do třídního fondu jednotlivých účastníků
4. Personálně budou tábor zajišťovat pedagogové speciální školy a dobrovolníci z řad rodičů.

Příměstský tábor se bude konat v prosatorách Základní a mateřské školy pro tělesně postižené, na které jsou děti zvyklé a které dobře znají z průběhu školního roku. K dispozici budou třídy a herny, kde se bude konat odpočinková část dne a také příchody a odchody dětí v jednotlivých dnech. Zároveň se bude využívat i školní jídelna, která bude zajišťovat stravu v rámci příměstského tábora po dobu tří dnů. Dozor budou vykonávat paní učitelky, které jsou s dětmi v kontaktu taktéž po celý rok. Jde o dobrovolnou činnost z jejich strany a dle počtu přihlášených se budou s ostatním dozorem střídát, tak aby v průběhu tábora počet dospělých byl dostačující.

V rámci jedné z aktivit dojde k přemístění do Jezdeckého klubu Liberec. Vzhledem k tomu bude nutné koupit nějaká jablka, mrkev a chléb, který se nechá usušit. Jiné materiální

zabezpečení nad rámec standardu, který se využívá v rámci školního roku, nebude zapotřebí. Podle počtu přihlášených a stupni jejich postižení musíme pamatovat na možnost využití průkazů pro osoby se zdravotním postižením tzv. ZTP/P.

Tabulka 3: Náklady

Náklady	cena v Kč	
Obědy ve školní jídelně	240	
buřty a občerstvení	200	
pizza	160	
vstup do ekologického parku	100	
jízdenky	24	možnost ZTP/P zdarma
vlak	60	možnost ZTP/P zdarma
zajištění pitného režimu	150	
Poplatek/dárek konírna/ nákup jablek, mrkve, chleba	25	
vstup na trampolíny	90	možnost ZTP/P zdarma
občerstvení v areálu trampolín	100	
Celkem	1149	

Finanční zabezpečení celého projektu se týká stravného, vstupného a jízdného. Vzhledem k termínu konání je nutná úhrada školních obědů (cca 80 Kč/ osoba), dále pak zajištění 2 obědů mimo školu. V rámci dne zaměřeného na živel Oheň se budou opékat buřty, je nutné nakoupit uzeninu, chléb, hořčici, kečup, bude hrazeno s příspěvků rodičů. Pro úsporu finančních nákladů bude tato aktivita provedena u paní učitelky na její zahradě ve Frýdlantě v Čechách. Dalším nákladem jsou vstupy a jízdenky pro hromadnou městskou dopravu a vlak, který bude využit v rámci dne zaměřeného na živel Oheň. Po vrácení ústřížků účasti na tábor se následně vytvoří se seznam dětí, které mají nárok dopravu zdarma.

Do pozvánky bude uvedena přibližná cena příměstského tábora 1500,- Kč na týden, resp. 300,- Kč na 1 den. Předpokladem naplánování a dodržení harmonogramu projektu bude dobré počasí, které umožní provádět aktivity se všemi dětmi, tzn. i s dětmi nechodícími. V případě špatného počasí se tábor bude konat a připraví se alternativní aktivity v rámci prostor školy a blízkého sportoviště.

2.3 Harmonogram projektu

Příměstský tábor se bude konat v období od 3. 7. do 7. 7. 2023. Denní aktivity budou plánované společné, aby každý pedagog měl pod svým dohledem především děti, které chodili do jeho třídy během školního roku. Sraz bude s výjimkou jednoho dne vždy ve škole a to v 8 hodin. Děti budou předány rodiči pedagogům a převzetí dětí bude probíhat od 14 hodiny opět v místě základní školy nejdéle však do 15 hod. V rámci plánování příměstského tábora budeme akceptovat přání učitelského sboru a jejich znalost dětí a využijeme nabídky paní učitelky na realizaci jednoho dne na zahradě její rodiny.

2.3.1 Jednotlivé aktivity projektu

První den: Země

Země je živel, který je pro nás nejvíce uchopitelný. Ze země rostou rostliny, květiny, stromy, jíme z nich vypěstované ovoce, jako jsou jablka, hrušky, maliny atd. Pěstujeme zeleninu jako je mrkev, ředkvičky, obilí, ze kterého vyrábíme mouku a pečeme chleba. V létě chodíme bosy po trávě nebo v ní sedíme či ležíme. S půdou a zemí souvisí i zvířata, která vypěstovaným ovocem nebo zeleninou krmíme.

Cesta do jízdárny – aktivita č.1

Po příchodu dětí do školy se hromadně vypravíme pěšky do místního Jezdeckého klubu, kde bude zajištěná prohlídka prostor, zároveň možnost krmení koní a projížďka na nich. Tělesně postižené děti, které jsou schopni chůze, půjdou taktéž pěšky a děti na vozíčku povevou pedagogičtí pracovníci nebo budou zapojeni ostatní děti. Cesta do jízdárny vede po cyklostezce a po rovině a bude se jednat o příjemnou procházku kolem řeky Nisy. Děti v průběhu procházky uvidí ptactvo na řece, především kachny, dále je podél cyklostezky ohrada s domácími zvířaty – krávy, kozy. Na začátku cesty je fotbalové hřiště, kde dopoledne trénují fotbalisti. Děti v rámci procházky do jízdárny rozvíjí své smysly, zrak, poslouchají zvuky a posilují svalstvo při chůzi.

Jízda na koni a jejich krmení – aktivita č.2

Po příchodu do jízdárny budou mít děti pauzu na odpočinek, svačnu a doplnění tekutin. V jízdárně budou k dispozici koně, se kterými budou děti provádět lehkou hiporehabilitaci, která má vliv na zlepšení koordinace, rovnováhy, chůze, dýchání, svalového napětí atd.. Cílovou skupinou, která je vhodná pro tuto aktivitu, jsou děti i dospělí s mentálním postižením, lehkou mozkovou disfunkcí, s poruchami chování, s logopedickými vadami má také i psychologický dopad. V časovém prostoru, kdy některé děti absolvují jízdu na koni budou moci ostatní děti krmit koně. Krmení přinesou učitelé, které bude nakoupeno z příspěvku na příměstský tábor. Paní jednatelka zajistí koně, které jsou zvyklí na děti s kombinovným postižením a bude k dispozici i malý kůň Pony pro menší děti. Děti, které vyzkouší jízdu na koni si tím posílí seběvědomí a důvěru, bylo by proto dobré, aby jízdu absolvovaly všechny děti. Některé děti budou moci vyzkoušet i péči o koně přímo ve stáji. Úklid, práce s hráběmi a lopatou. Těmito činnostmi dojde k utužení koordinace těla, posílení svalstva, zrakového vnímání a posílení seběvědomí.

Návrat a odpočinek – aktivita č.3

Návštěva konírny bude naplánována do 13 hodin a následně se společně vypravíme zpět do základní školy na oběd. Po obědě bude odpočinek v herně, která je vybavena koberci a polštáři. Děti budou čekat na příchod rodičů formou volné zábavy a vyprávění zážitků, bude i diskuse Posílí se tím socializace, kdy každé dítě bude vyprávět co se mu nejvíce líbilo, posílí se tím i komunikační dovednosti dětí.

Časový harmonogram dne:

8:00 hod – příchod dětí do školy a rozdělení do jednotlivých tříd. Povídání si, co nás čeká, v jakém duchu se bude den konat.

8:30 od – odchod do jízdárny

9:30 – 10:00 hod – svačina a hromadné povídání o pěstování rostlin, krmení pro koně, kde koně žijí, jak se o ně starat. Jak pečovat o stáje, o venkovní prostranství.

10:00 – 13:00 hod – každé dítě vyzkouší jízdu na koni, krmení koně a někteří si vyzkouší i péči o ně.

10:00 – 13:00 hod – odchod do školy a oběd

14:00 hod – společné zpívání a hraní na hudební nástroje, popřípadě společenské hry v hernách ve škole. Aktivity budou do doby vyzvednutí dětí rodiči.

Cílem jednotlivých aktivit bude:

Rozvoj hrubé motoriky, koordinace těla, svalové posilování (chůze, jízda na koni), smyslové vnímání – čich, zrak, hmat, posílení sebevědomí, důvěry, komunikačních dovedností.

Den druhý: Vzduch

Vzduch je všude kolem nás, skládá se z plynů. Kyslík, který je součástí vzduchu dýcháme, dýchají i rostliny a zvířata. Plyny tvoří atmosféru kolem Země. Vzduchem můžeme napumpovat pneumatiky, trampolíny, které jsou ukotvené v zemi. Když děti dorazí do školy a vypravíme se do areálu trampolín, budeme si krátce povídat o tom, co nás tento den čeká, v jakém duchu se bude den konat. Povíme si něco o větru, skákání, bezpečnosti, jízdě hromadnými prostředky a zopakujeme si pravidla při cestování prostředky.

Cesta na trampolíny – aktivita č. 1

Druhý den bude věnován aktivitě v areálu trampolín ve Vratislavicích nad Nisou. Doprava bude hromadnou městskou dopravou. Odchod ze školy bude po menších skupinách z důvodu využití hromadné městské dopravy. Děti s vozíky budou převezeny dodávkou, která bude k dispozici na přepravu od základní školy. Děti se jízdou a cestou hromadnou dopravou budou učit pravidlům při nástupu a výstupu z dopravních prostředků, budou si opakovat pravidla, která se musí dodržovat na komunikacích, např. přechod pro chodce, stát na červenou apod.. Bude tím podporována seberealizace, sebevědomí a samostatnost.

Areál trampolín – aktivita č.2

Po příchodu do areálu bude svačina a bude řízená volná zábava. Děti budou moci využít houpačky, trampolíny. Pomocí trampolín bude aktivita zaměřena na koordinaci těla, dále pak na basální simulaci (psychomotorický vývoj, stimuluje vnímání), vibrační simulaci (trampolína, pokud se na ní leží, vibruje, vydává zvuky) a vestibulární simulaci (stimuluje se rovnovážné ústrojí jedince). V rámci pobytu bude zajištěn pitný režim. Děti mohou vystřídat všechny atrakce v areálu, některé děti mohou skákat na trampolínách, jiné budou pouze sedět a vnímat zvuky a chvění trampolíny. V areálu jsou houpačky, prolézačky, míče, pískoviště,

klouzačky. V rámci pobytu vždy bude mezi aktivitami krátký odpočinek ve stínu a možnost doplnit tekutiny.

Relax ve škole – aktivita č.3

Ve 13 hodin bude návrat do základní školy, kde je zajištěn oběd a poté bude opět čas odpočinku a zpětné vazby na zážitkový den před odchodem domů. Děti mohou využít deskové hry, společné zpívání či povídání o zážitcích prožitých ten den. Děti dle jejich volby mohou jít do jednotlivých heren, kde v každé z nich bude možnost právě uvedené aktivity (povídání si, zpívání s paní učitelkou a hraní na hudební nástroje a hraní deskových her).

Časový harmonogram dne:

8:00 hod – příchod dětí do školy a rozdělení do jednotlivých tříd.

9:00 od – odchod na autobus

10:00 hod – svačina na místě v areálu trampolínového centra.

10:00 – 12:30 hod – svačina, volná zábava.

13:30 hod – odchod do školy a oběd

14:00 hod – společné zpívání a hraní na hudební nástroje, popřípadě společenské hry v hernách ve škole, diskuse. Aktivity budou do doby vyzvednutí dětí rodiči.

Cílem jednotlivých aktivit bude:

Rozvoj a posílení hrubé motoriky, posilování svalstva, smyslové vnímání sluchu, hmatu, vnímání zvuku, vibrací na trampolínách, socializace a rozvoj komunikačních schopností.

Třetí den: Voda

Voda je zdroj života. Voda má několik podob, studánka, pramen, řeka, moře, ale také jako sníh, pára, mraky. V našem těle je zastoupena ze 70 %. Cyklus vody je nekonečným koloběhem.

Cesta na koupaliště – aktivita č.1

Aktivita třetího dne bude kombinací pěší chůze a vodního dovádění. Při příchodu všech dětí se půjde hromadně na Lesní koupaliště. Cesta bude přes Masarykovu ulici okolo Zoo. Děti cestou uvidí tramvaje, které tímto směrem jezdí, zároveň děti uvidí některá zvířta v zoologické zahradě, protože cesta na lesní koupaliště vede kolem ZOO. Podpoří se tím smyslové vnímání – zrak, čich a zároveň i komunikační schopnosti, protože si s dětmi budeme o tom, co vidí povídat.

Lesní koupaliště – aktivita č. 2

Po příchodu na koupaliště bude svačina a následně koupání. Vzhledem k tomu, že Lesní koupaliště je koupaliště přírodní se studenou vodou, bude nutné se s rodiči ráno domluvit a získat svolení, zda děti mohou do bazénu jít. Je důležité vědět, kdo z dětí je plavcem, kdo neplavcem. Pro děti, které se nebudou moci koupat se vezmou hračky jako je např. míč, kroužky, venkovní člověče nezlob se. Děti procvičí motoriku při hraní člověče nezlob se. Pohybem ve vodě budeme simulovat kardiopulmonární činnosti, budeme trénovat některé funkce postiženého a nepoškozeného svalstva. Děti budou posilovat držení těla, fyzický stav. Ve vodním prostředí se podporuje rozvoj nervosvalové koordinace. Díky různým herním aktivitám a za pomoci některých pomůcek bude docházet ke zlepšení koordinace očí a rukou. Aktivity na koupališti budou do 12 hodin, vzhledem k tomu, že v tento den nebude zajištěn oběd, bude se celá skupina přesouvat do krytého bazénu na pizzu. Po obědě bude odchod do školy, kde si děti vyzvednout rodiče.

Návštěva restaurace – aktivita č.3

Po odchodu z koupaliště bude odchod do restaurace v libereckém bazénu, kde bude pro děti zajištěn oběd. Děti tím rozvíjí socializaci, samostatnost, sebebedůvěru, komunikační schopnosti.

Relax – čekání na příchod rodičů – aktivita č.4

Po obědě přijdou děti do školy, kde si děti budou moci sami rozhodnout, kde počkají na své rodiče. Budou k dispozici tři herny, jedna s deskovými hrami, herna, kde bude možné zpívat a hrát na hudební nástroje a třetí pouze relaxační s polštáři, kde si děti budou moci povídat.

Časový harmonogram dne:

8:00 hod – příchod dětí do školy a rozdělení do jednotlivých tříd. Povídání si, co nás čeká, jak se přesuneme na lesní koupaliště. Povíme si o vodě a jejím koloběhu.

8:30 od – odchod na lesní koupaliště

9:30 – 10:00 hod – svačina a hromadné povídání o bezpečnosti při koupání, o vodě, jaké zvířata žijí ve vodě.

10:00 – 13:00 hod – všechny děti mohou vyzkoušet vodu v bazénu, půjdou pouze do brouzdaliště z důvodu bezpečnosti. Některé děti umí plavat.

12:00 hod – odchod po jednotlivých skupinách a oběd, který bude v restauraci

14:00 hod – společné zpívání a hraní na hudební nástroje, popřípadě společenské hry v hernách ve škole. Aktivit budou do doby vyzvednutí dětí rodiči.

Cílem jednotlivých aktivit bude:

Jemná a hrubá motorika, posilování svalstva, smyslové vnímání sluchu, hmatu, hraní na bubínek, paličky apod. Dochází k rozvoji socializace, podpora sebevědomí, samoobslužné péče a kominkačních dovedností.

Čtvrtý den: Oheň

Oheň je posledním přírodním živlem. Oheň má velkou sílu, pomáhá a i škodí, hřeje a žhne. Je to velký zdroj energie. My využijeme oheň jako pomocníka při pečení buřtů a v minulosti byl oheň využíván jako pohon pro železnici, kterou v tento den taktéž využijeme.

Cesta do Frýdlantu – aktivita č.1

Pro tento den bude sraz dětí na vlakovém nádraží, bude připraven informační lístek, který dětem předáme s instrukcemi pro daný den. Lístek bude rodičům předán po středeční aktivitě. Jízda vlakem bude zážitkem pro děti, vnímání jízdy po kolejích, zvukové informace o zastávkách a průjezd tunelem. Po příjezdu do Frýdlantu v Čechách půjdeme pěšky k paní učitelce. Děti budou vnímat okolí při jízdě vlakem, zvuky jízdy jako např. hlášení o zastávkách, bude jízda tunelem a při cestě z nádraží půjdeme přes most nad řekou, kde děti uvidí vodní ptactvo.

Pobyt na zahradě a nákup zmrzliny – aktivita č.2

Děti na zahradě u paní učitelky využijí trampolínu, houpačku, míče, zahradní hry jako jsou kuželky, hračky na pískoviště. V 11 hodin začneme opékat buřty, děti si je sami opečou. Děti, které nemohou takovou stravu, budou mít stravu pro jednotlivé děti a díky zázemí paní učitelky ji budeme moci připravit. Po obědě bude procházka na náměstí ve Frýdlantě, jedná se o vzdálenost asi 200 m, kde děti dostanou zmrzlinu. Děti si budou moci sami vybrat jakou příchut' chtějí. Následně bude návrat na vlakové nádraží a odjezd zpět do Liberce.

Aktivitami tohoto dne se podpoří všechna smyslová vnímání, chuťové, hmatové, zrakové, sluchové i čichové. Dojde k rozvoji koordinace pohybu při míčových hrách. Budou se hrát další společenské hry, jako hra na hoňenu, kterou se podpoří svalstvo a koordinace pohybu. Objednáním zmrzliny bude podpora samostatnosti a sebeobslužení se. Vzájemná pomoc mezi dětmi. Vnímání jízdy vlakem a změn zvuku, průjezd tunelem a sdělování jednotlivých zastávek bude i pro paměťové cvičení. Na libereckém vlakovém nádraží dojde k předání dětí rodičům.

Časový harmonogram dne:

8:15 hod – sraz dětí na vlakovém nádraží

9:00 – odchod z nádraží ve Frýdlantě k paní učitelce na zahradu

9:30 – 13:00 hod – volná zábava, povídání si bezpečnosti, když zapalujeme oheň. Co oheň způsobuje, co nám dává. Děti si sami budou opékat buřty. Volná zábava.

13:00 hod – odchod do centra Frýdlantu, kde děti dostanou zmrzlinu, pokud bude přívētivé počasí. Finanacování zmrzliny bude z prostředků plateb za příměstský tábor.

14:00 hod – odchod na nádraží a cesta zpět do Liberce. Na nádraží v Liberci si děti vyzvednou rodiče.

Cílem jednotlivých aktivit bude:

Jemná a hrubá motorika, posilování svalstva, smyslové vnímání sluchu, hmatu, zraku, chutě, podpora samoobslužné péče, podpora samostatnosti, vzájemná pomoc – socializace.

Pátý den: Voda, vzduch, země, oheň

Návštěva Eko parku – aktivita č.1

Pátý den bude propojení všech těchto živelů, a to návštěvou ekologického parku v blízkosti školy. Ekologický park je zhruba 500 m od školy, přemístění bude pěšky a v parku bude řízená volná zábava, vzhledem k možnostem aktivit uvnitř parku. V parku jsou ukázky rostlin, jsou k vidění domácí zvířata např. kozy, kachny. Je tam simulace vodního bludiště, k dispozici je i blátivá kuchyně, kde si děti mohou uvařit z písku a bláta. Mají zde i možnost malování na tabuli s křídami. V místě je i dílna se dřevem, kde si děti mohou cokoliv vyrobit a vzít si domů. Na park bude plánováno celé dopoledne, následně se pěšky půjde zpět do školy, kde je připraven oběd. Po obědě je čas na odpočinek v hernách a rekapitulace celého dne a týdne.

Vyhodnocení příměstského tábora – aktivita č.2

Po obědě bude vyhodnocení celého týdne, s dětmi si řekneme, co se jim líbilo nejvíce, co pro ně by největší zážitek a každému dáme odměnu za sdělení nebo jen za účast na táboře. V herně si všichni dohromady zazpíváme a děti mohou hrát a hudební nástroje, jako je bubínek, paličky apod. Tato aktivita bude do příchodu rodičů, děti, které nebudou chtít hrát ani zpívat, mohou jen relaxovat.

Časový harmonogram dne:

8:00 hod – příchod dětí do školy a rozdělení do jednotlivých tříd.

8:30 hod – odchod do Ekoparku

9:00 – 10:00 hod – svačina a procházka po ekoparku s využitím aktivit, které budou k dispozici v areálu.

12:30 – odchod dětí do školy na oběd a následuje společné zpívání a povídání si o tom, co všechno na táboře prožily. Dále budou volné aktivity, hry v hernách školy do příchodu rodičů. Pro každé dítě bude připraven malý dárek (diplom, nějaká sladkost).

Cílem jednotlivých aktivit bude:

Jemná a hrubá motorika při výrobě výrobků ze dřeva za pomoci nástrojů jako je kladívko, hřebíky, při malování na tabuly, do písku. Posilování svalstva, smyslové vnímání sluchu, hmatu, zraku, chutě. Rozvoj komunikačních dovedností.

2.4 Vyhodnocení projektu

Celý projekt, tak jak je zde představen, se uskutečnil ve dnech od 3.7. - 7.7 2023, v tomto období bylo nadprůměrně teplé počasí, díky kterému se naplánované aktivity nemusely a příměstský tábor proběhl dle plánu. Přihlásilo se 30 dětí a na každého pedagoga byly v průměru 3 děti, které byly relativně samostatné. Děti, které byly nechodící, měly svého asistenta. Pedagogů bylo 10. Při organizaci takového příměstského tábora je důležité znát diagnózu účastníků tábora, jak s nimi pracovat, v čem je podpořit a rozvíjet. Jedná se o učení hrou a zážitkem. Každodenní aktivity měly na děti pozitivní vliv, který se projevoval hlavně po příchodu zpět do školy. Když byl čas odpočinku v herně, děti diskutovaly o tom, co se jim líbilo, co prožily a těšily se na další den. Zajímaly se, co je čeká. V rámci aktivit docházelo k rozvoji jemné motoriky např. u krmení koní, při venkovní hře „Člověče, nezlob se !“, při hře s míčem, s kroužky. Házení kostkou, opékání buřtů, hraní na pískovišti. Docházelo k rozvoji koordinace pohybů, posilování svalstva, držení rovnováhy těla, docházelo k sociálnímu propojení skupin. Podpořila se trpělivost, sebeovládání.

Na obrázku č. 5,6,7,8 jsou vidět jednotlivé aktivity dětí. Jízda na koni, Využití trampolín a gumových míčů v areálu trampolín, dále pak i chytání pulců, které nebyli v plánu, ale byli součástí lesního koupaliště. Nakonec i opékání buřtů bylo přínosem pro děti, které musely udržet prut s buřtem nad ohništěm, buď ve stoje, nebo ve dřepu.

Obrázek 5: Jízda na koni

Obrázek 6: Hra na trampolínách a míčích

Obrázek 7: Chytání pulců

Obrázek 8: Opékání buřtů

2.5 Doporučení pro praxi

Pro plánování takovéto aktivity je důležité znát diagnózu účastníků. Na co se u dětí zaměřit, co je nutné rozvíjet jednotlivými aktivitami, v čem je možné děti podpořit. Pro další plánování případného tábora je důležité předem vědět, jaké děti se přihlásí a podle toho plánovat jednotlivé aktivity, mít připraven i náhradní plán v případě špatného počasí. Podle počtu přihlášených, zajistit dostatečný počet pedagogů či nepedagogických pracovníků – dobrovolníků. V rámci tohoto tábora se plán aktivit nemusel měnit, protože celý týden bylo krásné letní počasí a zároveň byl zajištěn dostatečný počet pedagogických i nepedagogických pracovníků a tábor se mohl uskutečnit. Přihlášené děti je dobré rozdělit do menších skupin a k doзору, který dítě zná a naopak.

Jednotlivé aktivity by měly být plánované i vzhledem k fyzické náročnosti pro děti a samozřejmě, aby aktivity děti zaujaly natolik, že je budou dělat s úsměvem. V rámci tábora byl třetí den aktivity pro děti nejnáročnější z důvodu pěší chůze až na Lesní koupaliště a zpět. Po obědě byla na dětech vidět větší únava než v jiných dnech, proto bych plánovala aktivity dle fyzických možností dětí a případně využila k přepravě hromadné dopravní prostředky.

Závěr

Příměstský tábor byl zaměřen na zážitek a rozvoj smyslů u dětí s kombinovaným postižením. Cílem projektu bylo naplánovat aktivity pro rozvoj motoriky a smyslů u dětí s kombinovaným postižením. V teoretických východiscích této práce je uvedeno vysvětlení, co je zážitková pedagogika, co je možné v zážitkové pedagogické využít a jakou formou děti zaujmout. Dále je popsána charakteristika kombinovaného postižení, vývoj a rozvoj jemné a hrubé motoriky dětí a jejich smyslového vnímání. V části pedagogického projektu příměstského tábora pro děti s kombinovaným postižením je popsáno jeho materiální, finanční a prostorové zajištění. Jednotlivé denní aktivity, které by měly děti vést k samostatnosti a procvičení toho, co již znají a k rozvoji jejich motoriky a smyslů. Každý den byl zaměřen na jednotlivý živel, o kterém jsme si s dětmi povídali. Jednotlivými aktivitami docházelo k rozvoji jemné u hrubé motoriky, rozvoji jejich samostatnosti, sebedůvěry, rozvoji komunikačních dovedností. U některých dětí více u jiných méně. Byla podporována samostatnost dětí ať už v areálu trampolín, kde si děti sami mohly jít koupit občerstvení, sami jít na houpačku či trampolínu, tak i v jiných aktivitách. Jednalo se i o rozvoj samoobslužné péče při opékání buřtů, při převlékání do plavek či objednávání jídla nebo samostatného koupení jídla či pití v areálu trampolín. Docházelo k rozvoji socializace, kdy jsme si s dětmi každý den povídali o zážitcích z daného dne, docházelo k rozvoji komunikačních schopností.

Cíl projektu byl dle mého názoru naplněn, i když nemohl být změřen či porovnán se vstupními daty. Nebylo tedy možné říci, jestli došlo k posunu v rozvoji smyslů či motoriky u dětí, kteří se tábora zúčastnily. Nicméně úsměv dětí a nadšení jakým diskutovali po prožitém dni ukázalo, že děti byly spokojeni a na další den se těšily.

Seznam použitých zdrojů

BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M., 2019. *Inkluzivní pedagogika* [online]. Opava: Slezská univerzita v Opavě Fakulta veřejných politik v Opavě Výzkumné centrum pro sociální začleňování [cit. 2023-11-12]. ISBN 978-80-7510-334-5. Dostupné z: <https://www.slu.cz/file/cul/00ada09d-35de-4f78-9ca9-d4f82a1033cd>

BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., 2015. *Diagnostika dítěte předškolního věku*, Edika, Brno, ISBN: 978-80-2660658-1

BÍLKOVÁ, I., 2020. *Úvod do psychomotorického vývoje*. In: Fyzioklinika.cz [online]. [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://fyzioklinika.cz/poradna/clanky-o-zdravi/83-uvod-do-psychomotorickeho-vyvoje-ditete>

ČINČERA, J., KAPLÁNEK, M., 2009. *Tři cesty k pedagogice volného času*. Brno: Tribun. ISBN 978-80-7399-611-6.

ČERVENKA, K., VOJTOVÁ, V., KACHLÍK, P., 2015. *Faktory resilience v intervenci 3P jako koncept inkluzivních strategií v etopedii: Inclusive strategies in education of children with behavioural difficulties/disorders - the factors of resiliency in 3P intervention*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8131-4.

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L., 2009. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2816-2.

JIRÁSEK, I., 2019. *Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. Praha: Portál Edice Gymnasion, svazek 06. ISBN 978-80-262-1485-4

KOLÁŘ, J., CHYTILOVÁ, L., 2013. *Práce s reflexí u lektorů osobnostně sociálního rozvoje*. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-210-6297-9.

KRUMPOVÁ, D., 2008. *Techniky zpětné vazby v zážitkové pedagogice*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Husitská teologická fakulta.

KŘIVÁNEK, M., 2017. *Překročit komfortní zónu Psychologie zážitku a dobrodružství* [online]. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2017(6) [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/prekrocit-komfortni-zonu-1846>

LUDÍKOVÁ, L., 2005. *Kombinované vady*. V Olomouci: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1154-7.

MICHALOVÁ, Z., *Vývoj dítěte v některých oblastech od narození do zahájení školní docházky*. Metodický portál: Články [online]. 10. 04. 2007, [cit. 2023-10-08] ISSN 1802-4785

VAŠEK, Š., 2005. *Základy speciální pedagogiky*. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského. ISBN 80- 86723-13-6.

ZIKL, P., 2021. *Motorika dětí s lehkým mentálním postižením*. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum. ISBN 978-80-246-5015-9.

Příloha: Pozvánka na příměstský tábor

Vážení rodiče,

připravujeme pro vaše děti příměstský tábor v termínu **od 3. 7. do 7. 7. 2023** v čase **od 8:00 do 14:00 hodin**. Náplň tábora budou sportovní, tvořivé a turistické aktivity přizpůsobené možnostem dětí a počasí. Podrobnější plán aktivit děti obdrží v posledním týdnu školy.

Obědy budou zajištěny. S sebou dětem dejte svačinu, pití a vhodné oblečení.

K účasti na táboře je nutné mít bezinfekčnost a Posudek zdravotní způsobilosti dítěte vydaný lékařem, který není starší dva roky od termínu vydání posudku. Potřebné formuláře obdržíte od třídního učitele. Bude-li třeba, odevzdejte potvrzený Posudek zdravotní způsobilosti dítěte třídní učitelce nejpozději do 16. 6. 2023.

Předpokládané náklady na příměstský tábor činí **300,- Kč/den (1500 Kč/týden)**. Náklady uhradíte třídní učitelce nejpozději **28. 6. 2023**.

Návratku odevzdejte nejpozději 31. 5. 2023 třídní učitelce.

Těšíme se na Vaše děti. ☺

Pedagogický kolektiv z 1. P, 4. P, 5. P, 6. P, 7. P a 8. P.

..... ZDE ODSTRÁHNĚTE .....

PŘIHLÁŠKA NA PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR

Souhlasím, aby se můj syn/duchyně..... zúčastnil/a
příměstského tábora ve dnech od 3. 7. do 7. 7. 2023.

Účastnit se bude (vyberte jednu z možností):

a) celý týden

b) pouze v některých dnech.....

V Liberci dne ..... podpis zákonného zástupce.....